

OTROK IN PRAVLJICA

Pravljica je z nami že od nekdaj. Le malo katere stvari preživijo tako dolgo kot je preživele pravljica. Nekoč je bila prisotna kot pripoved, potem kot knjiga, nato so prišli radio, televizija, kasetofon, video in računalnik. Noben medij ni celosten, če v svojem programu ne vsebuje tudi pravljice. Razlogi za njen obstoj so navidezno različni tako kot je različno pojmovanje pravljice, vendar je resnica samo ena; pravljico človeštvo potrebuje, tako otroci kot odrasli, tako moški kot ženske, tako pri nas kot povsod po svetu.

Tako se otrok s pravljico se sreča že v **najzgodnejšem obdobju**. Sprva mu jih pripovedujejo starši, vzgojitelji, kasneje učitelji. Z njimi se seznanja preko slikanic, filma, gledališča, lutk, s poslušanjem preko radia. Ko pa se nauči brati, jih prebira tudi sam. Lahko bi rekli, da je pravljica most med otrokom in odraslim, most med svetom realnosti, v katerem živimo odrasli in svetom domišljije, v katerem živi otrok. **Pravljice so idealno sredstvo, da odrasli posvetimo čas otroku.** Tempo življenja je postal takšen, da se nam vedno kam mudi in si preredko vzamemo čas za igro z otrokom. Kadar pa mu pripovedujemo pravljico, mali poslušalec dobro ve, da se takrat posvetimo samo njemu in to mu daje občutek varnosti, ki ga nujno potrebuje.

Pri pripovedovanju pravljič je izrednega pomena tudi spodbujanje smisla za humor pri otrocih. Smisel za humor je pri otrocih prirojen in je povezan z otrokovim intelektualnim razvojem. Saj gre pri humorju pravzaprav za mentalno poigravanje z idejami. Za uspešen razvoj smisla za humor pri otrocih je pomembnih več stvari: **ustrezen intelektualni razvoj, občutek varnosti, jasno začrtane meje in spodbude iz okolja.** Smeh je znak otrokovega zdravja, veselost je normalno čustveno stanje otroka, ki se lepo razvija. Otrok zelo kmalu spozna moč nasmeha in z njim premaguje »jezne« starše, omreži vzgojiteljico itd. Smeh pa ima še eno pomembno vlogo; otroku pomaga, da ne dramatizira svojih strahov in da se sooči z njimi. **Zelo pomembno je vedeti, da pozitivno mišljenje s seboj nosi tudi pozitivna čustva in razpoloženja.**

Pravljice so pravzaprav ena redkih, če ne sploh edina zvrst, ki **nagovarja otrokovo osebnost v celoti.** Spodbuja njegovo domišljijo, neguje otrokovo potrebo po domišljijem svetu, razvijajo njegov intelekt, prav tako pa pokažejo rešitev problema, ki ga vznemirja, priznavajo mu njegove težave in so zdravilo za plašne, zapostavljene ali fizično šibkejše otroke. Spoznavajo tudi konkretne življenjske razmere ljudi, da so nekateri lačni, da ne zavržejo niti skorjice kruha, da pa so nekateri ljudje tudi bogati in do revežev skopi. Pojasnjujejo mu njegove občutke in so v skladu z njegovimi strahovi in željami.

Pomembno je vedeti, da ko imaš naš otrok na podlagi svoje domišljije zvečer strahove in sliši ali vidi zvoke ali sence, moramo paziti, da tega ne ignoriramo. Otroku je takrat potrebno prisluhniti in ga pomiriti. Lahko mu rečemo: »Jaz ne vidim, ne slišim, povej mi, kje se skriva.....« Otrok živi v svojem domišljijem svetu in odrasli moramo to spoštovati. V primeru, da otroka preprečujemo v naš prav mu dejansko

naredimo škodo, saj otrok ob neprestanem poudarjanju odraslih, da to kar vidi ne obstaja, da to kar sliši ne obstaja, da to kar čuti ni resnično, začne dvomiti v svoj spoznavni svet. Z leti odraščanja mu bo nezaupanje v to kar vidi, sliši in čuti ostalo in postal bo še en nesamozavesten, nezadovoljen odrasel človek, ki bo slepo sledil tistim, ki bodo imeli nanj najmočnejši vpliv.

Otroci so zlasti v predšolskem obdobju pa še tudi v prvi triadi zelo nestrpni in neučakani. Starši jih največkrat poskušajo prepričati samo z besedami, vendar so otroci mnogo bolj dovzetni za vzgojo z zgodbami. Pravljice otroka naučijo, da mora počakati, da se stvari zgodijo v svojem naravnem redu. Ker je glavni junak ponavadi njihov idol, mu prisluhnejo in se tako naučijo, da lahko obvladujejo tudi svoje negativne lastnosti.

Danes se pravljice večinoma berejo, premalo pa je pripovedovanja. Vendar se šele tu vzpostavi pravi odnos med bralcem in poslušalcem, kajti pri branju je bralec zatopljen v knjigo, poslušalec pa ne ve ali vse to res piše ali je izmišljeno. Pri pripovedovanju pa se vzpostavi nepretrgan kontakt: pripovedovalec in poslušalec sta povezana z očmi, pripovedovalec lahko sproti stopnjuje ali pojenjuje s pripovedovanjem, poslušalec pa s svojo mimiko pokaže kaj si in česa si ne želi. Pripovedovanje nam bo vzelo le nekaj več časa kot branje, vendar se ta čas najpogosteje zelo obrestuje, saj otrok takšno pravljico bolj globoko doživi in jo ohrani v spominu dalj časa.

IZBOR PRAVLJICE

Da bo izbrana pravljica ustrezna za našega otroka, se moramo pred izborom vprašati naslednje:

- koliko je otrok star (niso vse pravljice za vse otroke),
- kje in kdaj mu jo bomo pripovedovali (pravljica o volkovih in duhovih ni primerna zvečer v postelji),
- otrokovo razpoloženje (grozljivemu dogodku, ki se je zgodil otroku naj sledi pomirjajoča pravljica),
- osebnost pripovedovalca vpliva na otrokovo doživljanje pravljice (krhka deklica kot pripovedovalka težje nazorno prikaže življenje sedmeroglavega zmaja).

Pomembno je tudi to, da naj vsakemu pripovedovanju, branju pravljice sledi **podoživljanje**. Otrok naj pripoveduje o svojih občutkih. Tisto, kar se mu je najbolj vtisnilo v spomin naj nariše, prikaže z gibi celega telesa in nenazadnje naj sprašuje in se pogovarja o stvareh, ki jih ni povsem dobro razumel. Za otroka so vse pravljice resnične in so se zares zgodile, zato je zelo pomembno kje, kdaj, kako in tudi zakaj mu pripovedujemo določeno pravljico. In pri vzgoji so nam lahko v veliko pomoč in za

vsako temo se najde primerna. S pomočjo pravljic lažje odkrijemo kaj je v ozadju nekega otrokovega vedenja. To še lažje ugotovimo, če otroka po branju pravljice, prosimo za risbic, saj se otrok rad enači z glavnim junakom v pravljici. Ko bo risal, obstaja velika verjetnost, da bo s pomočjo domišljije dodal še kaj svojega, kakšen simbol, ki bi nam lahko bil v veliko pomoč pri odkrivanju ozadja otrokovega vedenja.

Ko ste otroku enkrat povedali pravljico (ali zgodbo), ne bodite začudeni, če bo naslednji večer zahteval isto pravljico. Otrok si namreč ob prvem pripovedovanju zapomni le stvari, ki se mu zdijo zanimive. Potem pa ga zanimajo še vse ostale podrobnosti. Zato mu jo povejte tolikokrat kot si jo bo želel. Le na tak način si bo pravljico (ne)vidno predstavljal in jo tudi doživel z vsemi elementi. Starši berite otrokom pravljice, pa naj obiskujejo vrtec ali šolo. Skozi branje pravljic vzgajamo in izobražujemo otroka, kar pa je najpomembnejše z otrokom vzpostavljamo pristen in dober odnos.

Prepusite se pravljичnemu svetu! 😊

Pripravila: svetovalna delavka Sergeja Hudolin, univ. dipl. psih.

